

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cornelii Jansenii Iprensis Episcopi Augustinus Europaeus
Perperam Dictus**

Wavre, Philippus van

Antverpiae, 1709

Sect. VIII. Famosum illud S. Aug. effatum discutitur: Deus non deserit, si
non deseratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39351

182 LIBER PRIMUS

nec bona velle. & facere , aut saltem auxilium
quo possit , valeat à Domino virtutum effla-
gitare.

SECTIO VIII.

*Famosum illud S. Augustini effatum
discutitur : Deus .. non deserit si non
deseratur. I.de nat & grat.c.26.*

Jans. l. 3.
de Grat. Cbr.
c. 19. f. 367.
fol. 365.
Si desertionem Dei , quæ fit actualis gratiæ sub-
tractione spectare voluerimus , nimis enormiter
ab Augustini mente discedunt , qui ei illud para-
doxum ; & quidem postquam per Adami lapsum in
statum damnationis & iræ Dei , præcipitati sumus ,
imponere volunt , inquit Cornelius Jantenus .
Proinde contendit sensum esse : Quod Deus Nem-
inem deserit ab eo discedendo , ipsa scilicet subtra-
ctione justitiæ , nisi homo prius Deum per inobe-
dientiam deserat , quod ex diversis Augustini locis ,
ubi illam sententiam vel fundamentum ejus tangit ,
evidenter liquet . Jansenii fundamenta erunt ar-
gumenta posteà diluenda . Itaque

Dico S. Augustinum laudato in loco de solius
habitualis gratiæ seu justitiæ , per quam Deus
hominem justum inhabitat , desertione non esse
intelligendum , sed etiam de subtractione actua-
lis gratiæ ad benè vivendum requisitæ Pro cuius
elucidatione

Prænotandum censeo de habituali gratiâ Au-
gustinum cum Pelagianis non fuisse umquam
conflictatum , prout fatetur & probat ipse Jan-
senius : hanc enim Pelagius & julianus diserte
admisérunt ; sed in hoc illos reprehendit Augu-
stinus atque rejicit hæreticos , quod illud auxi-
lium , non habituale , sed actuale tollerent quod
pro

DE PROPOSITIONE I. 183

pro futuris peccatis vitandis etiam justi petere jubentur oratione Dominicā : ne nos inducas in tentationem.

De Pelagio constat : nam in Commentario epistolæ ad Romanos cap. 5. scribit : *Quare multa peccata dimisit abundantia donationis Spiritus sancti. Quia multa sunt dona. Ipsa enim Justitia donatur per baptismum, non ex meritis possidetur.*

Dicunt Pelagiani hanc solam non secundum L. de grat. & merita nostra dari gratiam, quā homini peccata lib. arb. c. 6. dimituntur, inquit S. Augustinus : *videtisne in De nat. & quid alibi, quemadmodum non dicat necessariam Grat. c. 26. misericordiam ne peccemus, sed quia peccavimus?* Refutat autem : *Numquid quia deleta est iniquitas, serm. 2. de finita est infirmitas? Prorsus verum est, deleta sunt Verb. Apost. cuncta peccata in Sacramento baptismatis: cuncta cap. 6. prorsus, dicta, facta, cogitata, cuncta deleta sunt. Sed hoc est, quod infusum est in via oleum & vinum.*

Nam utique errori ejus indulsum fuit : & tam
men sanatur languor ejus in stabulo.

De Julianō pariter claret : *Nam baptismi S. Aug. l. 1. gratiam spiritualibus locuplētem donis credit, quæ op. imp. f. 58. multis opīma muneribus ac reverenda virtutibus pro infirmitatum generibus & humanorum statuum diversitatibus una tam remediōrum collatrice quam munerum virtute medicatur.* Item : *quod diversas L. 2. f. 314. species reatum vi consecrationis abstergat.* Item : *gratia infusa semel, uno virtutis suæ impetu atque compendio diversa & plurima delet crimina.* Et de Fol. 421. baptismō parvolorum palam edicit quod quos L. 1. f. 53. Deus fecerat condendo bonos, facit innovando & l. 3. cont. adoptandoque meliores. Iul. c. 3.

Proinde libro de natura & gratia contra Pelagium disceptanti de gratia habituali, deque ejus permansione donec homo justificatus mortaliter delinquendo Deum justificantem deserat requivit palmaris ea vidēri controversia. Nam

M 4

fine

sine sui erroris præjudicio poterat Pelagius illud dissidium componere & dexteram dare. Itaque lis erat, num sat esset hominem ad perfectam sanitatem, hoc est, justitiam esse perductum per medicantem habitualem gratiam; num vero ultra hoc præter oleum vinumque vulneribus infusum non sit ea Medici præsentia quæ eum curet, præserves, & bene currere seu benè vivere faciat, utique actualis medicamento juvaminis.

Objicit Pelagius: *Medicus ad curandum jam vulneratum paratus esse debet; non debet autem ut sanus vulneretur optare.* Arripit hanc similitudinem Augustinus, & ostendit Deum plus aliis Medicis præstare, utpote qui non modò saucium curat & sanat, sed etiam sanato & immanet atque ita commanet, ut & à vulnere præserves, nì medici manus sponte deserat. *Sanat ergo Deus, inquit, non solum ut deleat, quod peccavimus (quod Pelagius concedebat in adultis) sed ut præstet etiam, ne peccemus.*

Totum textum inspiciamus: *Sicut ergo vulnere verbi gratiæ claudicans ideò curatur, ut sanato malo futurus dirigatur incessus: sic mala nostra non ad hoc solum supernus medicus sanat, ut illa jam non sint, sed ut de cætero rectè ambulare possimus; quod quidem etiam fani non nisi illo adjuvante poterimus.* Nam Medicus homo cum sanaverit hominem, jam de cætero sustentandum elementis, & alimentis corporalibus, ut eadem sanitas apto subsidio convalescat, atque persistat, Deo dimittit: qui præbet ista in carne viventibus, cuius erant etiam illa, quæ, dum curaret, adhibebat. Non enim quisquam Medicus ex his rebus, quas ipse creaverit, sanat, sed ex illius operibus, qui creat omnia necessaria sanis atque virtutis.

Ipse autem Deus cum per Mediatorem Dei & hominum hominem Jesum Christum spiritualiter sanat agrotum vel vivificat mortuum, id est justificat impium,

DE PROPOSITIONE I. 185

rium; & cum ad perfectam sanitatem, hoc est, ad perfectam vitam Justitiamque perduxerit, NON DESERIT SI NON DESERATUR. At quid? UT PIE SEMPER RECTEQUE vivatur. Quomodo non deserit? Quiā Gratiam habitualem non eripit nisi deteratur, inquit Jansenius. Ergōne illa est gratia, quā Deus non deserit hominem ut pie semper recteque vivatur? Ergo cum gratiā illā non destituit Deus hominem, habet unde recte et pie vivat, habet ut recti passibus ambulet: ergo vicere Pelagiani Gratiam benē vivendi constituentes in libero arbitrio vel gratiā habituali. Si non de gratiā habituali tantum agitur, vicimus Jansenium & Jansenianos, sicut Augustinus ipsi Pelagium & Pelagianos triumphavit.

Sed quantum vel in hoc ipso Capitulo Pelagianorum errorem horruerit Augustinus, similitudine aptissimâ declaravit verbis sequentibus: *Sicut enim oculus corporis etiam plenissime sanus, nisi candore lucis hujus adjutus non potest cernere: sic homo etiam perfectissime Justificatus, nisi aeternâ luce Justitiae divinitus adjuvetur, recte non potest vivere.* Sic felicemdat Augustinus qualiter supernus medicus sanet sanatumque custodiat, ut recte ac pie vivere non desinat, suo non deserat auxilio, Luce Justitiae utique sanatos asserens indigere oculos. Unde & concludit quanta sit illa Medici cura erga sanatum seu Justificatum. *Sanat ergo Deus non solum, ut deleat quod peccavimus (en Gratiam, en Justitiam habitualem) sed & præstat etiam ne peccemu. En Gratiam actualem, uti Peagianis inimicam, ita Augustino caram.*

Non est ergo Paradoxum enormiter ab Augustino devians assertum Augustini: *Deus non deserit, si non deseratur*, ad actualis gratiae substrationem pretendere; sed est Augustinum hostibus suis Pelagianis confederare, eâ quæ ipse de non

M₅ deser-

186 LIBER PRIMUS

desertione gratiæ asserit in causa Justorum , soli habitualis Gratia subtractioni vendicare , ut jam affatim monstratum est . Sed protlixiores sumus , ait Augustinus , querere potius quid contra ea S. Aug. de respondeamus quæ nostro objiciuntur errori , quam nat. & grat. intendere , quam sint salubria , ut careamus errore . cap. 25.

Porrò quâ ratione supernus Medicus luce Iustitiae sanatos oculos aliquandò adjuvet , aliquandò deserat , declarat alibi : *Sicut oculus corporis non adjuvatur à luce , ut ab eadem luce clausus aversusque discedat , ut autem videat adjuvatur meritum . c. 5. ab ea , neque hoc omnino , nisi illâ adjuverit , potest :*

Ita Deus , qui lux est hominis interioris , adjuvat nostramentis obtutum , ut non secundum nostram , sed secundum ejus iustitiam boni aliquid operemur . Si autem ab illo avertimur nostrum est , & tunc secundum carnem sapimus , tunc concupiscentiae carnis ad illicita consentimus . CONVERSOS ERGO DEUS ADJUVAT , AVERSOS DESERIT : Sed etiam ut convertamus , ipse adjuvat , quod certè oculis corporis lux ista non præstat . . . Cum ergo Deus jubet : intelligite ergo qui estis insipientes in populo : & nos illi dicimus : Da mibi intellectum , ut discam mandata tua : Quid aliud dicimus : quam da quod jubes ? Cum jubet dicendo : post concupiscentias tuas non eas , nosque dicimus : finis quia nemo potest esse continens nisi Deus det : quid aliud dicimus , quam , da quod jubes ?

Nec hic objeceris Augustinum dicere : Cur autem illum adjuvet ; illum non adjuvet : istum tantum , illum vero non tantum : istum illo , illum isto modo , penes ipsum est & æquitatis tam secretæ ratio , & excellentia potestatis .

Magnum enim arcanum est quod è duobus adversis unum convertat : Et quod è duobus ad se conversis , sed non ut debent orantibus , unum plus , unum minus exaudiat . Alioquin si omnes pete-

peterent, quantum debent, sicut habent Deum fidelem promissorem, ita & justissimum redditorem acciperent. Enervari enim non potest certa & in concusso promissio: *petite & accipietis.* Ad quam Apostolus respicit dicens: *fidelis enim Deus, &c.* Sed ad propositum redeamus, & ab eodem libro de natura & gratia non abeamus.

Nonne capite 27. ne actuali destituantur auxilio admonet justos, ne dona Dei suæ potestati tribuendo seque extollendo gravius pereant? ne de vita justa excidant, cum timore & tremore salutem operentur? ne à Deo deserantur, qui velle & perficere operatur pro bonâ voluntate?

Nonne cap. 28. superbientem convenit, & actuali desertum auxilio dicit: *Deserit aliquantum te Deus, uide superbis?*

Nonne cap. 32 in viâ justâ ambulantes exteruit voce Propheticâ: *Servite Domino in timore, ne homo dum quod Dei est deputat suum, amittat quod Dei est, & redeat ad suum?*

Nonne libro de correptione & gratia lapsos de via justitiae atque de præviâ actualis gratiae desertione se excusantes, Augustinus retundit asserens eos gratiam adeptos, sed illos eam libero dimisisse arbitrio, utique supponens à Deo non desertos, nisi unde deserterentur avertendo se ab eo utcumque causam didissent? Alioquin prona erat responsio: *Spiritus Dei ubi vult spirat, & quem vult adjuvat, & quem vult, etiam justum immentem nudat dato munere, dispoliat, exarmat.*

Quid dicemus de aliis S. Augustini volumini bus, in quibus desertiones, cæcitates, obdurationsque saltem vel in originalem irremissam, vel in actuales hominum desertiones translatas cupit? Nec opus est actum agere, aut S. Prosperi contra Augustini Calumniatores rursum acinacem stringere.

SEC-